

Передавайте з рук до рук з хати до хати!

Ховайте „СУРМУ“ перед ворогами бо це нелегально!

LIBRARY AND MUSEUM
UKRAINIAN CULTURAL & EDUCATIONAL CENTRE
WINNIPEG, MAN. CAN.

Ціну 30 сот.

Впросить ся складати в краю на „Політичних? Визнів“

СУРМА

Орган
Української Військової Організації.

1-2 (75-76) | СІЧЕНЬ—ЛЮТИЙ | 1934.

В літаври суворих правд
бийте довші ер:
Меч нині варта прав
меч рукояттю стери.

Сонце! Осяй краї,
метаючи веси промінно—
Чи де краща з країн,
як перла країн—Україна?

Наше сонце—їй на ралець,
наші гимни—сурми.
Наше життя—неугавний герць,
дні наші—кріпостей штурми.

У 14-ту річницю.

«Від нині во єдино»... Від нині одвією стає українська земля розділена, пошматована займанцями. Одним стає Український Народ, що його вороги хотіли розбити, роздрібнити на «малоруські», «руські» й «тутешні» племена. Від нині єдиною стає воля цього народу водіти вільно в себе, в Україні.

Оце було те, що звершилося тому п'ятнадцять літ—22.січня 1919 року—на площі софійській, у столиці України Києві. Те, що заіснувало вперше від тих давніх славних і потужних часів нашої історії, кола соборності українських земель встановлювано зброєю.

22. січня 1919.—третього року української революції—Київ гостив представників усіх українських земель, що доєі були відділені від нього кордонами. 22. січня Київ святкував день злуки, свято Соборної України.

Коли ж Україну знову пошматовано, коли чотирьох займанців землями її поділилося, — день 22. січня став святом, річницею великою для нас, спадкоємців Визвольного Чину, твердим наказом зєдинити знову землі українські зброєю наших рук і кровю наших сердець.

Той наказ ми виконаємо! Виконуємо вже сьогодні...—організовані українські націоналісти, що границі Соборної України визначили собі в ерці, що зброєю боротьбу із займан-

цями підняли на всіх українських землях, що живучість Української Нації стверджуємо посвятою свого життя й крові.

Проти нас всі окупантські держави. Проти нас озброєні після всіх вимог новочасної техніки: їх мільонові армії. Проти нас усі засоби їх займанницької політики—шибениці та в'язниці.

За нами ж тільки ми самі! У нас тільки наші руки й наша воля боротися й перемогти.

І нині вже у розпучливому відпорі супроти українського націоналізму лучаться всі споконвічні вороги Української Нації, всі оті, що загарбали українські землі. Спільними силами хочуть згасити пожар Української Національної Резолюції, спинити хвилі невмолимого гніву та неминучої помсти, що йдуть на них з глибини Українського Народу.

Але пориву нашого не погасять! Чину нашого не спинять! Нації живої не скують!

І в день 22. січня в п'ятнадцяту річницю злуки українських земель ми визовом кидаемо їм,—всім займанцям, всім ворогам України:

Хай живе Українська Національна Революція! Хай живе Самостійна, Соборна Українська Держава!

Партизанка.

Історичний приклад. Підчас визвольної боротьби України в большевизми в 1919. р., сотня С. С.-ів під командою сот. Р. Суща, опустивши Київ, есигнула 19 лютого ст. Охотниково (залізниця Ки-

їв—Ковель). Тут сотня отримала завдання йти авангардом у напрямі стачії Сарни (гл. рисунок), захопити стачію і опанувати міст на р. Случ (цей міст мав велике значіння для подвозу на Київ

1934

А тимчасом картознавство не уявляє собою якогось надзвичайної трудности і зовсім доступне для вичучення пересічній грамотній людині. Ми спробуємо в приступний спосіб подати дещо про ту галузь знання.

Кожний розуміє, що предметів більших розмірів напр. чоловіка, не можна представити на однім листі паперу. Представляємо його малюнком в менших розмірах. Так саме можна і поверхню цієї

лої землі представити на листі паперу тільки в помешченню, себто в меншому масштабі. Залежно від цілі, якій відповідає карта, підбираємо і відповідну міру, то є масштаб. Карту, на котрій представлена поверхня землі з усім що на ній знаходиться, а то гори, ліси, ріки, потоки, оселі і шляхи різного рода, ба навіть поодинокі предмети, як хрести, каплиці, церкви, мости і т. д. виконується у різних мірниках, напр. 1:10.000, 1:25.

Топографічні знами та інші означування.

- ☩ ☩ Церква з одното або двома вежами.
- ☩ Синагога.
- ☩ Каплиця.
- ☩ Хрест.
- ☩ Стежова вежа.
- ☉ ☉ Котлики вигнуті вже здалека.
- ☉ Водяний лям.
- ☩ Вітряк.
- ☩ Вітрова турбіна.
- ☩ Лінійка.
- ☩ Завод.
- ☩ Замок.
- ☩ Авір панський.
- ☩ Фільварок.
- ☩ Коршма.
- ☩ Фабрика.
- ☩ Котальня тиску.
- ☩ Камінол.
- ☩ Цигальня.
- Дво- або більше рейкова залізниця.
- Однорейкова залізниця з класпал.
- Вузкорейкова залізниця.
- Шосе першого ступня з водоекскав.
- Шосе другого ступня з бризом.
- Крайній шмал добре удержуваний.
- Пляма доріжка для господ возів.
- Стежка.
- ☩ Двірець залізничний.
- ☩ Станиця.
- ☩ Полустанок.
- ☩ Пляс, масовика, стенопати.
- ☩ Вигляди і клімат.

- ☩ Корчі і молодик.
- ☩ Ліси з просікаями (листяний шпильковий, мішаний ліс).
- ☩ Крилиця.
- ☩ Журавель.
- ☩ Потік.
- ☩ Непронікний потік, мотар по обидва бока.
- ☩ Горі.
- ☩ Непронікний канал.
- ☩ Став.
- ☩ Направ струї.
- ☩ Водоступ.
- ☩ Шлюза.
- ☩ Перегородка, засік.
- ☩ Тама водна.
- ☩ Тама при деревляних мостах.
- ☩ Залізна.
- ☩ Потіток сплавності ріки.
- ☩ Пристань пароплава.
- ☩ Беріт-зрелі, скалистий беріт.
- ☩ Залізний міст.
- ☩ Каміний міст.
- ☩ Деревляний міст.
- ☩ Потічний міст.
- ☩ Місток каміний або залізничний.
- ☩ Місток деревляний.
- ☩ Кладка.
- ☩ Водоспуск.
- ☩ Порог.
- ☩ Порог для возів.
- ☩ Порог паровий.
- ☩ Порог для людей.
- ☩ Бріг для возів.
- ☩ Бріг для тівнів.

000, 1:100.000. Що це значить? Це значить природний розмір є зменшений на карті 10.000, 25.000, 100.000 разів, іншими словами, що віддалення довжини 10.000 цтм в природі, рівняється 1-ому центиметрови на карті. Тому, що 100 цтм — 1-ому мтр, то можна казати: 1 цтм на карті з масштабом 1:10.000 — 100 метрів в природі, 1 цтм на карті з масшт. 1:25.000 — 250 мтр. в природі, 1 цтм на карті з масшт. 1:100.000 — 1000 мтр. в природі або 1 км.

Тепер уживається майже у всіх краях для туристичних цілей карти з масштабом 1:100.000. Тому ми будемо говорити тут тільки про ту карту. Масшт, в якому дана карта представлена, нарисований звичайно на довшньому краю карти. При допомозі його відмірюємо віддалення на карті. Звичайно уживається до мірення циркля, але можна те саме робити стеблом заломаним на один центиметр, або сірником.

Кожна карта є накреслена згідно зі сторонами світа. Коли тримаємо карту поземі в руках письмом до себе, то маємо в горі північ, в долі південь, праворуч схід, ліворуч захід. Коли при тім знаємо (або знайдемо) сторони світа в природі, то можна, обертаючися разом з картою так довго аж накриються сторони світа на карті і в природі, з грубого зорієнтуватися в положенні.

Повин скажемо про представлення на карті земської природи (гори та долини), до чого уживається на карті окремої методи, треба підкреслити, що все інше на карті, себто міста, оселі, фільварки, ліси, корчі, багна, вріви і насипи при шляхах є

накреслене після загального усталеного ключа. Це так значить топографічні та конвенціональні знами. Вони по більшості на всіх картах однакові. Щоби на карті визначитися треба ті знами вивчити і запам'ятати. Побіч подаємо рисунок із тими знаками.

Всі ці знами є накреслені згідно з їх виглядом у природі, і то або точно або дуже подібно: напр. первінай хрест чи млин. Для більшої ясності додані до деяких знаків букви: напр. «двір» з буквою Д, «коршма» з буквою Кр. Знами для шляхів різного рода, є так підбрані, щоби вони читачеві карти найлегше впадали в очі і щоби можна було відразу розрізнити їх значіння. Міста оселі, хуторі накреслені після плану фундаментів будівель. Побіч них написані їх назви чорною барвою. Окрім тих назв знайдете ще назви потоків, рік, поодиноких горбків, лісів і типові місцеві назви більших полів околиці нпр. «На млинянську», «На кліничку», тощо.

На картах вписані ще різні числа. Знайдете: 278, 225, (точка і число або трикутник і число), так само може бути число коло якогось містка, потоку. Ті числа подають висоту даної точки понад поземем моря.

На карті 1:100.000 бачимо чотири барви. Ліси представлені зеленою, води синьою, гори червоною (позаломлювані лінії), а все інше чорною краскою. Але є карти, на яких все тільки чорною краскою вкреслене. Декші до читання є карти кольорові.

(У наступнім числі подамо, як значуться нерівності земської поверхні—гори, склиони).

Війна будучности і її зброя.

Коли приходить до війни між державами? Тоді, коли дипломатія дійшла вже до кінця свого знання, і для попертя житєвих ріжниць двох держав не мають дипломати ніяких аргументів в руці; тоді вступає в свої права воєна зі зброєю в руці. Через наступаючу війну є обопільне мірання сил, наступає вирішення. Не треба забувати, що є ще інші засоби поборовання ворога, крім самої зброї. А то коли замикається противникові довіз важних для ведення війни матеріалів (металі бензини і інші сировини), яких йому в власній країні не достає, хочби це були навіть засоби поживи (при блокаді антантою осередних держав в час великої війни, що мала на цілі виголодження противника).

Коли говоримо про вирішення при допомозі зброї, то мусимо собі в тім ясувати об'ягтя всіх сил даної держави, а саме воєнства, його воєнних часот, організацію, провідництво, технічне вивброєння і тд.

Під зброєю в вужьому розумінні слова, — про що в тій статі хочемо говорити — розрізняємо ударну і оборонну зброю. Коли перша мить на завойовання духової і фізичної сили ворога, то друга керує цілю так нанесення шкоди відборонити. Побіч чисто ударної і оборонної зброї належить згадати цілий ряд помічних зброї. Вони уможливають примінення ударної зброї у тих престогах, які не є доступні для людського організму так от собі без нічого. Сюди належать повітроплавні кораблі, водні кораблі, далі такі зброї які поширюють границі умиточности а то панцероавта, пацеропотаги, танки, ну і в кінці газ бойовий.

Дальше промовляють вої позначки за тим, що до наведених вже засобів боротьби прилучується електричність (вже впроваджено її як високе навіття до дротинних перегород, але ще не до самої зброї), і бактеріологія як середник боротьби.

Світова війна виявила достументно, що війни ведуться не як колишній тільки окремі часті війовників, але нині воють зі собою цілі народи узброєні. Зовсім потрібано ріжницю поміж воюючим і мирним населенням ворожої країни, від хвилі, коли модерна війна стала чисто господарською війною, отже особливею справою кожного громадянина. І вже війна досягає не поодиноких полів країни, але цілої країни від коли з огляду на величезне запотребовання засобів воєнних та самих воєнків, ціла країна стала одним великим воєнним арсеналом, одним величезним магазином харчевих припасів. Цивілізована Європа, а передовсім Антанта зірвала зі саприментальним освяченням законом гуманности про шановання, і виписала на своїх прапорах слова лорда Фішера: „Поміркованість в час війни не дурацтво“. Там не пропущено, де занедбано ніякого середина, щоби лише пошкодити ворогові всяким можливим способом. Летунські бомби скидали на людські неукріплені оселі далеко за фронтом, виринув трійливий газ, який не робив ріжниць між воєнком а приватним чоловіком. Оба вони попадали в ту саму неволю.

Послідня війна дала нагоду техніці, вступити на всі ділянки життя і дійти до осягів яких за мирного життя не змогла вона ще довго — довго осягнути. Всі думки і міркування умів наставлені були в першу чергу на потребу виступити з не-

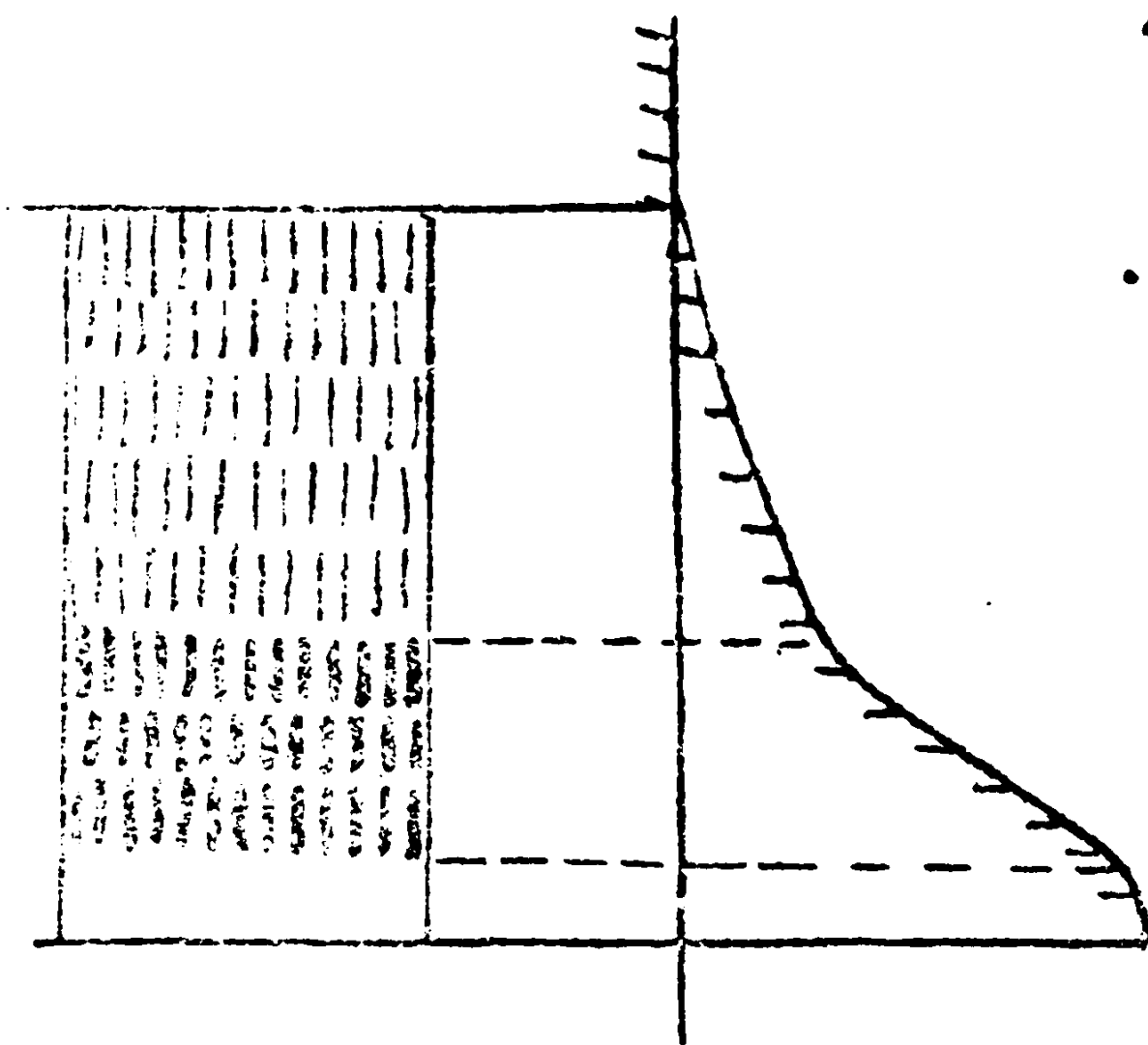

Як можна означити висоту баманої точки на карті? Знаємо, що грубіші верстівки є 20 мтр. висоти, тонші 10 мтр. Точка А означена висотою 273 мтр. Найблища до неї верстівка в гору мусить мати 280 мтр, вона в нас груба, слідуюча 290 мтр, тонка, і т. д. — Як високо лежить точка з? Це можна означити виходячи з гори або з долини. (Треба зауважити, що на картах є означені висоти всіх верстівок тільки з краю, а на самій карті лише в деяких місцях; отже не так як на нашому рисунку, на якому це зроблено для яснейшого зрозуміння самого вигляду. Попри це, — як то ми вище сказали — подані на картах висоти деяких точок, по яких можна легко означити висоту найближчої верстівки. Отже точка з лежить між верстівками 250 і 300; як поділямо віддал між ними на 3 рівні частини, во бачимо що точка з лежить на 2/3 віддалення від верстівки 290; тому, що різниця між верстівками вносить 10 мтр, то 2/3 із 10 мтр. є кругло 6.66 мтр. Таким чином точка з має висоту 296.66 мтр. В той спосіб можна кожду точку на карті, а тим самим і в терені точно вичислити.

Попри карти, на яких представлені нерівності при допомозі верстівки, маємо карти, на яких крім верстівки, ужито — чертон. Між іншими такою картою є австрійська карта т. зв. «спеціальна карта» о мірняку 1:7500. Вона рисована тільки чорною краскою. Не один мандрівник огрінеється з нею, то треба хоча коротко з нею запізнатись.

Представлювання похилостей і склонів чертками оснований на освітлюванні даної площі соняшними лучами. Є всім відомим, що на площу пожему паде більше соняшних лучів, ніж на відхилену. То практикуємо щодня, коли читаємо книжку, при малім виконці або при дямпі. Ми маємо, що тримаємо книжку «до світла», бо інакше при відхиленню «не видно». Те саме в терені. Коли верхня терену лежить до сонця, пожемо, то він яний, коли той терен, — склани гори — примовісний до сонця, то він темний. Так і в карті його представляємо. Площа є на карті ясна а склани темний і то тим темніший, чим стрімліший. Рисуємо це при допомозі черток, тонших або грубіших, рідших або густіших. Так як на дру-

гому рисунку. При допомозі черткування маємо змогу представити в вигляді даного терену много подробиць і вже зі самого першого погляду на

карту оцінити його гористість. Спосіб верстівки на карті дає під тим оглядом менше можливости, зате він є більше проглядний.

Практика читання карт.

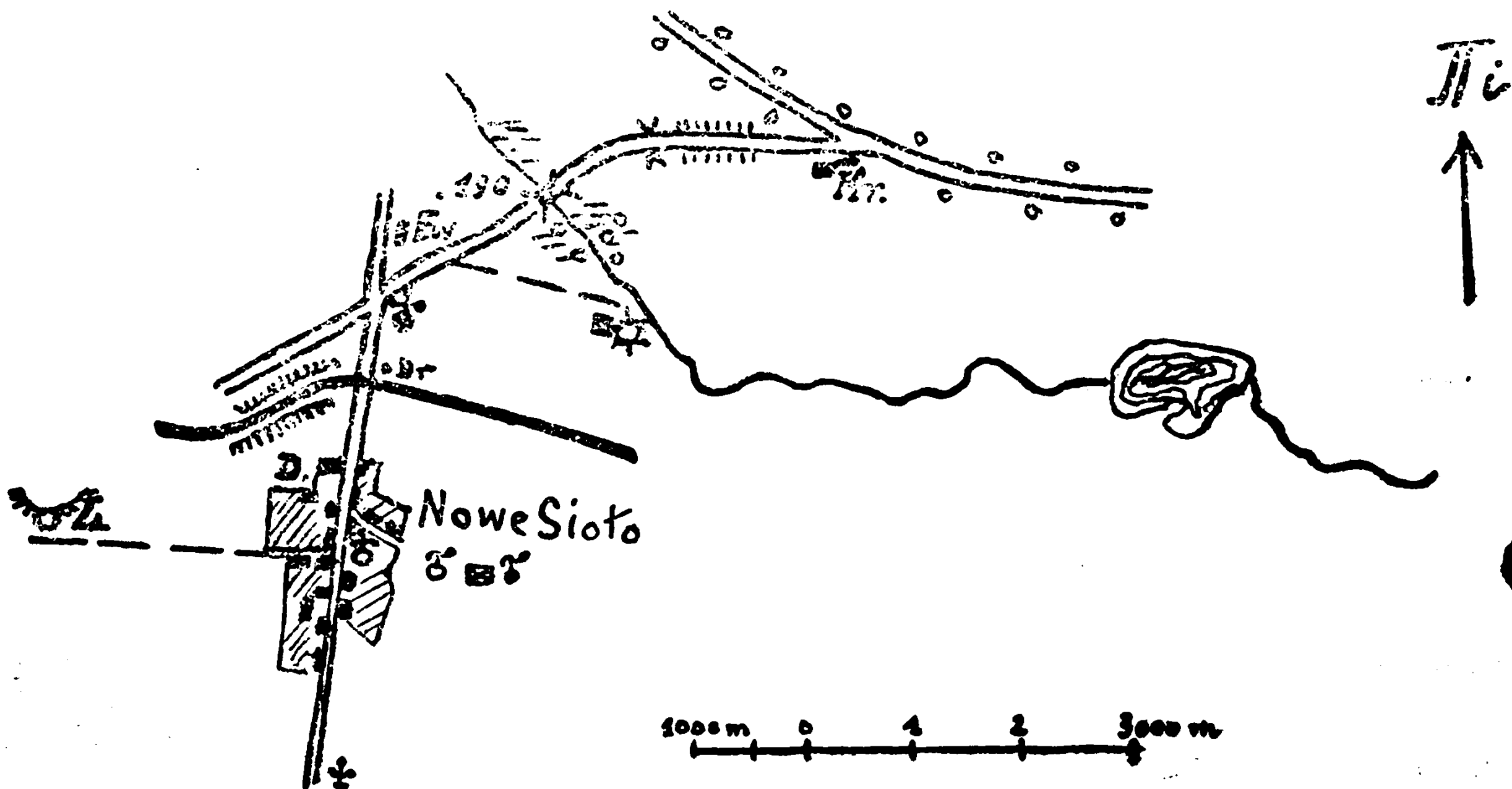
а) Підготовка в німнаті.

1.—Найперше необхідно як найточніше засвоїти собі усігнінені топографічні знами, перерисовуючи їх по девілька разів і порівнюючи з тими, що на карті.

2.—Слідкувати вздовж якогось вибраного на карті шляху за всіма знамами, які при шляху та його околиці натрапиться, та при тому мірити віддалення.

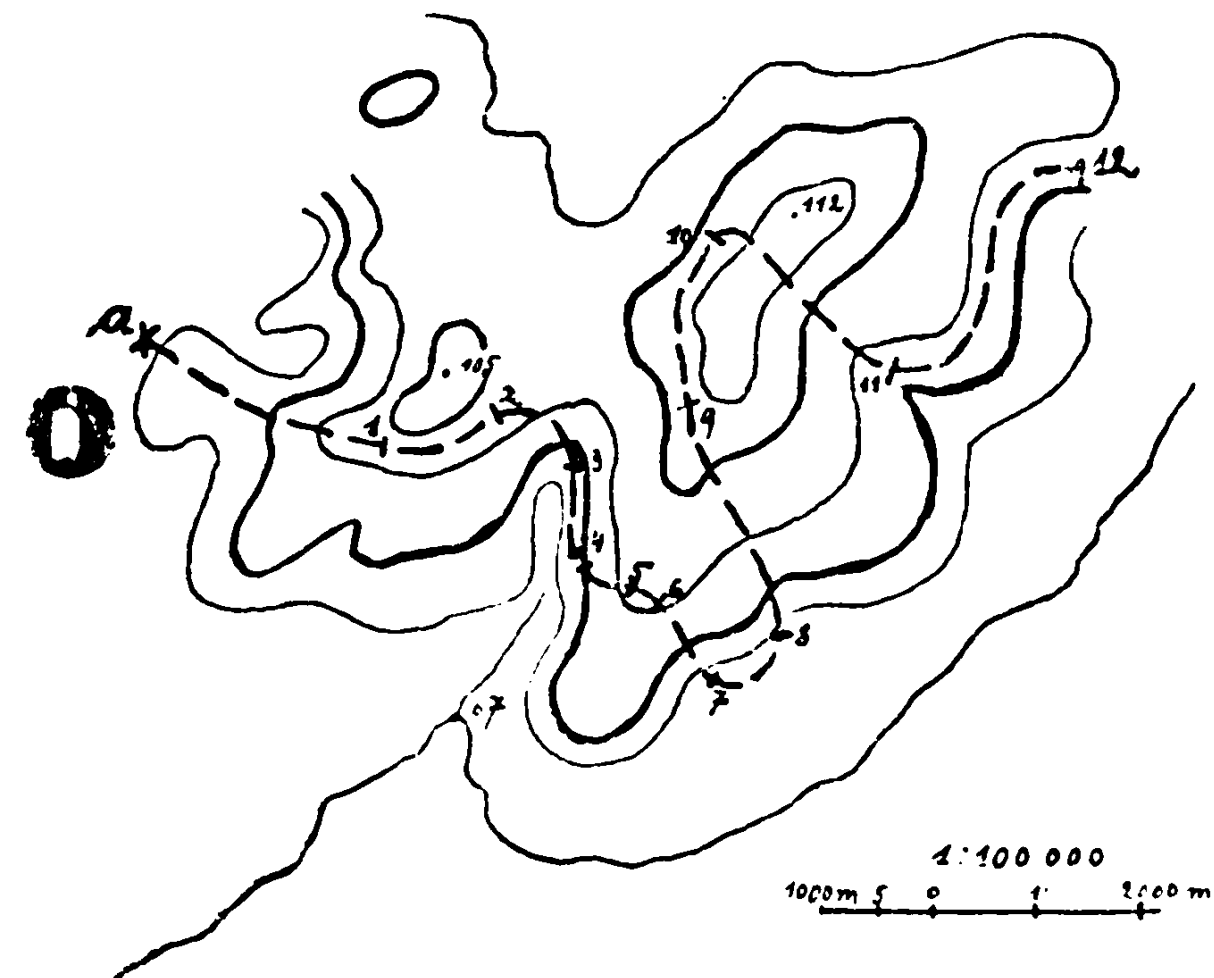
Приклад рисунку третій.

Вихідна точка: при шляху 1000 мтр. на полудне від Нове Сьоло; хрест стоїть на східному боці шляху (означувати все по сторонах світа а не „на право“ „на ліво“!) Якого роду шлях? — гостинець (шоса) 2-ої яси, отже мурований. Від хреста села 1000 мтр. т. є 1/4 години ходу. При вході село забудовання, покаже тільки на західному бо-

ці шляху. Село має довжину 2000 мтр., (2 км), на західному, і 1500 мтр. на східному боці шляху. В середині села церква, тут на захід вулиця; у віддаленні 2 км. від села лежить лісничівка, до якої веде доріжка з першої вулиці яних 400 мтр. далше від першої вулиці веде друга вулиця на полудневий схід; на північному краю села на західному боці двір. У селі почта, телеграф, телефон, (знаки під назвою); ве сповна од 1 км на північ від села перетинає гостинець двосторова залізниця, яка приблизно на 200 мтр. перед перехрестям веде насипом; насип довгий около 1200 мтр. На самім перехрестю — будва залізнична. По явилося 10 хвилиных ходу (а кілька кроків?) шосейне перехрестя; наш шлях перетинає другий шлях того самого роду (гостинець другої яси), що веде з полудневого-заходу на північний схід. При перехрестю на східному боці наплиця, а в нашому дотеперішному напрямку по тім самім боці, що й наплиця, на віддалі 300 мтр. від перехрестя фільваром. Ми звертаємо шляхом на північний схід, тут через 800 мтр. збочує на схід доріжка до млина над потоном. На 5 км від млина ставом. 800 мтр. на північ від роздоріжжа горбом висоти 100 мтр. Далше йдучи гостинцем 1/4 години (1 км.) надібуємо містом-деревляний- на потоці мочаристім. на полудневий схід від моста корчі; від моста шляхом через 1 км. водоспуск, а зараз за ним йде гостинець врізом (вибоем) 1 км. довжины; 800 мтр. від врізу лучиться наш шлях з гостинцем 1-ої яси, що з алеєю дерев; при влзці обох гостинців на полудневім боці коршма.

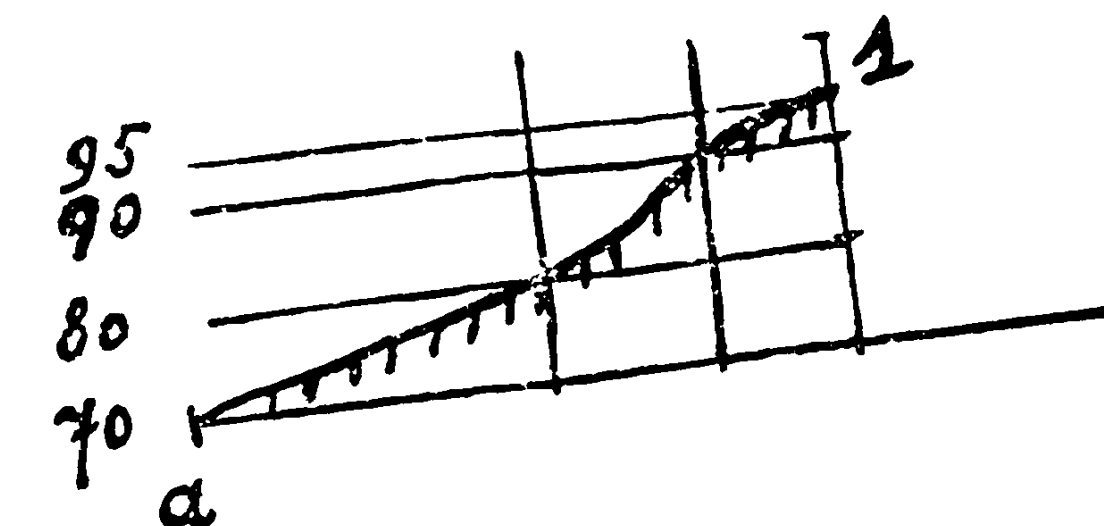
3.—Означення якогось шляху, відносно його похилостей (Диви рисунок четвертий). Ми знаємо

що на карті 1:100.000 представлені нерівності терену верстівками, (20 і 10 мтр), біля яких означені ще точки і їх висота. Колиж я бажаю слідкувати шлях відносно його похилостей, належить устійнити точно положення вихідної точки. Точка а лежить у стіп горбка 105, зараз при верстівці (10-ці) тому, що в доли при потоці зазначена висота 67 мтр, то найблища верстівка 10-ка мусить мати 70 мтр. дорога перетинає на відтинку а-1 верстівку 80 і 90 мтр. і зближається до верстівки 100 мтр., що означає і мусить бути всякому зрозуміли, що дорога на тому віддаленні 2.5 км. підноситься в гору. На кілька метрів є визча точка 1 від точки а? Точка а має 70 мтр. висоти; ми перейшли дві верстівки по 10 метрів, а точка 1 лежить якраз по середині поміж двома верстів-

ками, що означає в метрах 5 мтр. Таким робом ми стоїмо при точці 1, на 25 мтр. визче від точки а.

Чи та дорога йде на відтинку а—1 рівномірно в гору, чи є в тім різниця? Змірмо віддалення дороги поміж відносними верстівками. Від 70-тки до 80-тки є 1250 мтр, від 80-тки до 90-тки около 500 мтр. В обох відтинках підноситься дорога однаково по 10 мтр, тому ясним є що в першій частині підйом слабший а в другій сильніший. Ще більше видно це, коли той відтинок дороги нарисуємо в профілю (перерізі), т. зв. приглядатись будемо склонові дороги з точки А з боку. (Рисунков пятий)

(Пояснення: Горизонтальне віддалення в масштабі 1:100.000. Високисть між верстівками значне збільшення для ясности.)

Слідім далі за дорогою: На відтинку 1-2 веде дорога, віддалена рівномірно від обох верстівки, вона остає все на тій самій висоті т. є 95 мтр. Від точки 2 зближається до верстівки 90-тки, перетинає її та слідуючу 80-тку, що означає спад. Від точки 3 веде знов паралельно до верстівки; отже рівно; при точці 4 підноситься і т. д.

4.—Означення на карті місцевостей, які з якогось становища можна або не можна бачити. Для осягнення такої цілі вибираємо на карті найперше якусь найвидатнішу гору, видну і отворену на всі сторони. не пократу лісом. З неї навреслюємо у кількох вибраних напрямках прями лінії. Обслідуючи ті лінії, намічуємо вздовж них виявлення, долини, оселі, ліси і т. д., та визначаємо ті точки що стоять на перешкоді (заслонюють) далекий вигляд. В терені мало гористім і не слабо лісистім, не представляє та галузь картознавства особливих труднощів. Зато в так зв. розритім терені ця справа вимагає вже великої практики, а навіть і картознавчої здібности.

5.—Дуже корисною річею при вишкоді в картознавстві є вивчення опрацьовання шніців, чере

ти до суворой відповідальности; колиж виявляється що скарги безпідставні, то не менше суворо кара-ти доносчиків. Командари мусять беронити честь своїх людей, і зовсім безпощадно виступати проти кожного з поміж місцевих людей, що важяться осербити славу партизанського загону, та тим підкупувати його діяльність.

Проти зради зі сторони цивільного населення треба примінювати кару смерти, у тяжких випадках викинути також увесь маєток зрадника. Як відстрашувачий приклад для других, коли того вимагають складні обставини, треба примінити кару смерти не лише проти самого зрадника, але і до всієї його родини. Хай зрадника—батька пильнують власні діти!

Ті що бажають волі Рідному Краєві.

Спис жертводавців, котрі зложили помертви на Божий Фонд підчас улаштування малібно: Анадемії в пам'ять б. п. Біласа і Данилишина дня 24-го грудня, 1933. р. Анадемію було влаштовано заходом 1-го Гуртка української Стрільцкої Громади в місцевості Беріссо, Ф. Н. С. Респ. Аргентина.

Володимир Матвійців 2 пези., Петро Коцовський 2 п., Степан Лесюк 5 п., Анастасія Феценко 2 п., Гриць Ковальчук 2 п., Іван Кривий 1 п., Теодор Лутчак 1 п., Анна Матвійців 1 п., Катерина Юрків 1 п., Анна Гарбар 1 п., Марія Савчакова 1 п., Петро Стисло 1 п., Василь Повх 1 п., Дмитро Лесюк 1 п., Іван Столяр 1 п., Михайло Прокофій 1 п., Ол. Цикашок 1 п., Юрко Грицюк 1 п., Гриць Темчишин 1 п., Іван Нинолик 1 п., Іван Савчак 1 п., Ол. Черкас 1 п., Михайло Собенко 1 п., Роман Дацків 1 п., Михайло Дідух 1 п., Дмитро Олійник 1—, Микола Теодорук 1—, Андрій Пугайний 1—, Іван Колодій 0-50, Оліян Жабюк 0-50, Іван Горішний 0-50, Агафія Коцовська 0-50, Марія Коцовська 0-50. Разом 39.60 пезів.

На ту саму ціль на весілля в друга Теодора Лутчака пожертвували:

Іван Кривий пезів 2—, Михайло Прокофій 2, Петро Стисло 2, Теодор Лутчак 3, Анна Лутчак 2, Іван Савчак 1, Марія Савчакова 1, Катерина Юрків 1, Іван Гарбар 1, Іван Колодій 0-50, Разом 15-50 пезів.

На родиннім святі в одного із членів Гуртка вібрано на ту саму ціль:

Петро Коцовський 2 пези., Михайло Дідух 2, І. Балук 1, І. Петричка 1, В. Магумь 1, Розалія Смолинська 1, Атанасій Бляс 2, М. Галасовський

1, М. Петричко 1, П. Твердий 1, А. Коцовська 0-50, М. Коцовська 0-50, М. Дідух 0-50, К. Балук 0-50, Віра Тверда 0-50, Г. Твердий 0-50. Разом 16 пезів.

Виназ жертв пересланих через Українську Стрільцку Громаду в Канаді.

Д. Шевчук і П. Очеретний, Горнпаєн Онт. Канада 2 долари, П. Сліпець, Віммер Саск 1-15 д., Українська Стрільцка Громада, Едмонтон, Алта, 32-90 дол., Українська Стрільцка Громада, Канора, Саск 10 дол., Українська Стрільцка Громада, Торонто, Онт 22 дол., Українська Стрільцка Громада, Мус Джо Саск 6 дол., Український Народний Дім, Губбард Саск 7-55 дол., Юстина Спройд, Еспаньола Онт. збірка 14-05 дол., Українська Стрільцка Громада, Віндзор Онт. 17 дол., В. Яськів, Гай Прері Алта 2-95 дол., Ж.м. Т-во ім. Ф. Бесарабової при УСГ. Торонто, Онт. 12 дол., Гр. Лисий, Віндзор Онт. 1 дол., І. Ковальський Куліп, Алта 0-50 д., В. Яськів, Гай Прері Алта 2-25 д., Українська Стрільцка Громада, Геффорд Саск 4 дол., О. Плавюківна, Мирнам Алта 3 дол., В. Воронюк, Аркадія, Алта 0-25 дол., Українська Стрільцка Громада, Кіркланд Лейн Онт. 6 дол., В. Стодольський, Вест Форт Вілліям Онт. 1 д., І. Козак, Вінніпег, Ман збірка 0-50 д., Українська Стрільцка Громада, Едмонтон, Алта 12-50 дол., Українська Стрільцка Громада, Едмонтон, Алта 2 дол., Й. Чайківський, Монреал Кв. 0-65 дол., Українська Стрільцка Громада, Монреал Квебек 3 дол., Українська Стрільцка Громада, Монр. Кв. 4 дол., М. Свєрбівус, Торонто Онт. 4-50 дол., П. Глух, Розбури Ман 0-50 д., Ж.м. Т-во ім. Десі України в Геффорд Саск 10 дол., А. Бабюк Порт Колборн Онт. 1 дол., М. Завалій, Судбури Онт. 5-75 дол., М. Серватяк, Сідней, Нова Скотія 4-50 дол., Українська Стр. Гром., Монреал, Квебек 42-50 дол., Т-во «Просвіта» Еспаньола, Онт. 2-10 дол., Укр. Стр. Гром., Судбури Онт. (через Комітет) 9-70 дол., Укр. Стр. Гром. Монреал Кв. 2-50 дол. Разом 254-70 доларів.

На божий фонд зложили: Лецький Кч. 70.— збірка на вічу у Відні 19 шіл., Лецький Кч. 20, збірка на листопадівім святі у Відні 19 шіл., Лецький Кч. 40.

На пресовий фонд зложив: Відділ Омекур 50 фр. фр., Гор. 50 фр. фр.

На політичних в'язнів зложили: Кра-ко Діжон Кч. 54 55, імж. Кч. Кч. 100.

Всім жертводавцям складає щирю подяку

Команда
Української Військової
Організації.

Все є боротьба, і коли перемога не конче залежить від зудару зброї, то вона залежить від ударення волі. Вона є уділом того, хто найдовше видернить. Вона залежить від того, хто є здібний до більшої впертости.

LIBRARY AND MUSEUM
UKRAINIAN CULTURAL & EDUCATIONAL SOCIETY
WINNIPEG, MAN., CANADA
Ціну 30 сот.
Просьба скласти в краю на
"Політичних В'язнів"

СУРМА

Орган
Української Військової Організації.

5-6 (79-80)

ТРАВЕНЬ—ЧЕРВЕНЬ

1934.

Стрільцка присяга—клятьба.

На кров Народу, в боротьбі пролиту,
На честь батьків, що вольними жили,
На рідну скибу, морем сліз политу,
На заповіт борців, що полягли,—
Я присягаю і клянусь.

На землю предків, що мене кормила
І зберігає прах моїх батьків,
На гін до волі, що людині мила,
На ненависть до людських гайдуків —
Я присягаю і клянусь.

На кров гетьманів, що пливе нам в жилах,
На Жовті Води, Корсунь і Батіг,
На горду славу, що живе в могилах
І жде нових носителів своїх,
Я присягаю і клянусь.

На сі тортури до «таборів смерти»,
На Люл терновим вінчаний вінцем,
На тих, що в тюрмах їм прийшлося мерти,
На діточок, попалених живцем—
Я присягаю і клянусь.

На непорочний Прапор України,
На честь стрільцку й гордість расову
На воскресення Рідної Країни.
На все, що чесним і святым зову,—
Я присягаю і клянусь.

Не дам поганьбленню могого роду!
Піду на муки і на ад терпінь—
Та не скорюся—не зігнуся!
Так мені рідний поможи, народе,
І Ти, всесильний Господи! Амінь.

Українська Галицька Армія на історичному шляху.

Українська історія це один безперервний тяг кровавих воєн і поодиноких боїв за волю України. В часі тих боїв мали ми двох головних ворогів. На північнім сході були москалі, а на заході ляхи. З ордами сходу і полудня Україна дала собі раду. Остали тільки захід і північ.

Історія повторилась і підчас наших останніх визвольних змагань. Українська Галицька Армія мусіла відступити під напором ляхсько-антантських військ на східно-українські землі. Кровавими слідами значила вона свій відворот за Збруч. Із тих часів остала святі могили на наших гарнім Поділля. Ці могили це доказ того, що ми згодосили свої права до західно-українських земель. Згодосили ми ті права гарматам і кровю, як пристало це такому народові як ми, як це чинили і наші батьки впродовж історії.

Українсько-Галицька Армія опинившись на східних українських землях, винавала і тут всі найкра-

щі воєнні прикмети. В тяжких нерівних боях, плече об плече з Наддніпрянською Армією кинулась вона на московські війська. Не було перешкод, яких би вона не перемогла, не було за багато жертв, котрі вона не зложила б по дорозі до столиці України—Київа. По місяцеві тяжких боїв станула У.Г.А. на передмістях святого Київа. Цей момент має велике значення в нашій історії. Наші ворога побачили, що Київа не зречеться ніякий українець і з найдалшої закутня нашої землі. Серце кожного українця буде вічно жмти тм, що діється над берегами святого Дніпра.

Дорого заплатили Галичани за свою сміливість здобуття Київа. З великої стотисячної армії не стала в живих й десята її частина. Але ніяка жертва не є за велика, коли ведеться бій за Київ,— за Українську Державу. Ми, націоналісти, резуміємо вагу тих жертв. Ми не боїмося їх, бо знаємо, що Українську Державу можна здобути вроз-

нашого числа ми повинні мати в цій армії приблизно 1.500 старшин та 20 000 тисяч вояків це значить одну повну дивізію за американським зразком, себто дві бригади піхоти, одну бригаду артилерії, полк інженерів, санітарів, 24 танків, 12 літаків і безліч інших військових формацій, які належать до одної дивізії війська. Коли б така дивізія була сформована в часі війни або хоч у 1919. р., коли то 16. травня наші війська прорвали польський фронт під Прусами, недалеко Львова, то ще тоді така дивізія, кинена на задні поляки, була б змела їх фронт протягом кількох днів. Таку дивізію, коли вона зложена з вишколеного матеріалу, можна вжити до організації правильної армії, а услуги її тоді необчислимі. Додаймо до цього організацію жіноцтва в Червоний Хрест, службниць ліварів, а перед нами розкриваються всі ці можливості, що могла б зробити наша американська іміграція для відбудови української держави не тільки на полі культурнім і політичним, а головню військовим! Кожний знає, що zorganizовання — хочби малої — військової одиниці має необчислимі наслідки при організованні держави. Коли б у перших днях листопада 1918. р. було в нас 5 до 6 полків У. С. С., а не один, то вже в перших днях революції Львів і весь край був би сильно в наших руках. Вправді ми пізніше zorganizували більшу армію, та це було запізно. Друге, ця Армія не була вишколена як слід, бо вестя війну й організувати армію і державу, майже не можливо. Приглядаючись нашій дійсності, ми наче крутимось у зачарованому колі. В старому краю, де наша молодь бажала б учитись військового діла, їй це неможливо. В Америці де повна свобода й можливість військових студій, організування власних шкіл, а навіть творення окремих військових відділів, не зроблено нічого не тільки для старого краю, але навіть для добра нашої молоді в Америці. Бо чи ж не краще було б для цієї молоді, на випадок війни бути старшинами в армії, ніж звичайним гарматним мясом? Чи і тепер тавро пацифізму стримує наших родичів від висилки дітей до військових шкіл? Коли так, так хай вони тямлять, що й тепер останній козир у вирішуванні міжнародних спорів це війна і до неї треба заздалегідь бути готовим!

Наші соціалісти й укр. військо. «Розбудова Нації» в ч. 70-71 в ст. п. в. «Українська соціал-демократія і справа створення української армії» між ин. пише: «Коло військової справи українська соціал-демократія заходила в заздалегідь обміркованим злим і деструктивним пляном: за всяку ціну не допустити до створення української армії. З українського національного державного погляду це намір безперечно дивовижний, щоб не сказати злочинний! Ба, УСДРП головну лебезіску для України і для революції вбачала саме в... українській армії. Неймовірно, але факт! І саме тому, що вважала українську армію за найбільшу загрозу, УСДРП з винятком для неї завзяттям і впертістю кинула свої краші сили на—опановання апарату Українського Військового Генерального Комітету... Даремно націоналістичні ініціатори українського військового руху, як небіжчик Міхновський, Др. Луденю і инші, змагалися за самостійність України, за українське військо,—військові маси, що зпочатку дуже охоче йшли за самостійницькими гаслами, петім спантеличені ес-деківськими демагогічними махінаціями, схилилися на бік цих зручних дезорганізаторів українського пориву до створення підстав для оборони України.

Бо треба знати, що на самому початку революції, кинені самостійницькими елементами, гасла творення української військової сили викликали велику прихильність широких мас вояцтва і, коли б до цієї справи не присаляся з метою цю справу знищити — українська соціал-демократія, то певно була б і українська армія створена і Україна встоялася би». — І РН цитує різні документи з того часу. Так напр в «Новій Раді» писав 15.IV. 1917. С. Сфремов таке: «В. Винниченко внісши справжню позицію української демократії в справі гуртування українських полків («Робітнича газета, ч. 10). На думку письменника, до якої ми цілком прилучаємося, в справі організації українського війська треба пильно уникати всякого бунчужного захоплення, всяких гасел, ніби українська армія єсть сама по собі ціль гуртування українських полків: «Отже ясно, що не ідеї «своєї армії» треба «славу» кричати, не бунчукам, не можливості дати в руки своїм українським імперіялістам страшну силу сліпого багнета, а славу великій силі народа, який може навіть багнет повернути на служення собі. Не «своєї армії» нам, соціал-демократам, і всім ширим демократам треба, а знищення всяких постійних армій».

Або ось «Робітнича газета» з 7.V. 1917. писала: «Події останніх днів у Києві свідчать ясно о появі мілітаристичних течій (стремлінь) на Україні, мусять нещовіти всіх, хто шире любить Україну. Такого роду мілітаризм не на часі, він небезпечний і може заподіяти багато біди новій будові... Україні не треба ні козаччини, ні сталого війська — тільки подобу коронного. Хай не захоплює товаришів приклад польських, чеських і інших частей. Мене навіть дивує, що серйозні люди покликаються на них на зібраннях. Це військо немає нічого смільного з народом і не стане популярним, не дивлячись на видиму до них прихильність деякої частини людей, перейнятих шовінізмом».

А ось та ж газета з 29.VI. 1917. друкує промову одного з лідерів ес-деківських: «Ми знаємо, якого лиха може наробити ця сила (військо), коли попаде в небезпечні руки й тому то військові делегати всіми силами запобігали цьому, щоб ті люди, що хотять мілітаризму, не могли мати сили й впливати на неорганізовану силу».

Та ж газета з 13.X. 1917. з приводу Укр. Військового З'їзду, пише про... тривогу, яку викликає в нас певне обарвлення справи організування військових мас, в настрої старого козакофільства — з проектом різних полків, військової одежі й тому подібних націоналістичних дурниць, замість організування мас шляхом політичного освідчення на основі класових змагань». А 23.XI. 1917. та ж газета перекоує, що справа українського війська це наслідок... захланности української буржуазії. «Ось у чому полягає причина того, що цій купці живучої в нас буржуазії так малі і близькі гасла відокремлення України в незалежну самостійну державу, де вона може панувати та використовувати всі багатства краю, не ділячись ні з ким. А коли б Україна стала незалежною державою, то їй, само собою розуміється, треба було б вестя й свою окрему економічну та міжнародню політику. Міжнародняж політика й дипломатія задля більшого авторітету та впливу потребує того, щоб на випадок якого непорозуміння проводарі мали на що опертися, себто вимагає утворення міцної, організованої та узброєної сили!»

Отже наші соціалісти і проти українського війська виступали, і проти незалежної української держави.